



גיליון מס' 15 • פרשת ויחי • תשפ"ג

# תשובה

להפצת משנתו ותורתו הבהירה של הרה"ק רבי מרדכי מקוזמיר זי"ע  
סיפורים ותולדותיו, ותולדות תלמידיו אחריו

## סיפור השבוע

אדמו"ר הה"צ הר"מ ז"ל היה ערך ז' שנים בדאמבראווע, ואחרי רוב השתדלות בעד סכום עצום מאוד עלתה בידו להשיג כתב חופש מפטרבורג ממשלת רוסיה כי הוא נקי מכל אשם ושמצה, וכי הוא יכול ליסע כאות נפשו לכל מקום שירצה, ואין למי מפקידי הממשלה רשות לעכב בכל מקום בוואו. זה הי' לפני ראש השנה, והבשורה טובה נתפשטה מהרה בכל מדינת פולין ווואהלין, והיה שמחה וששון בכל מקום שהשמועה באה, וממש חסידים רקדו בחוצות, כי הרבה חסידים שהיתה נפשם קשורה בהה"צ הר"מ ז"ל עוד בימי חייו אביו המגיד הקדוש מטוריסק, וכלתה נפשם ליסע להסתופף בצילו, אבל הגבול עיכב אותם, כי היה קשה מאוד ליסע מתחת ממשלת רוסיה - לגאליציע אשר תחת מלכות עסטרייך, שעיר דאמבראווע - היה תחת ממשלתה, כי רק יחידי סגולה היו ביכולתם להשיג רשיון הנסיעה, ורבים נסעו במסירות נפש בלי רשיון, ונעשו עמהם נסים ונפלאות בדרך נסיעתם, תקצר היריעה מהכיל. ועל הימים הנוראים הראשונים שניתן לו רשות לנסוע לפולין, ביקשו אותו האחים החשובים החסידים והגבירים המפורסים ה"ה הר' יוסף ע"ה והר' מאיר דוד ע"ה והר' זיינויל ע"ה למשפחת צינעמאן, בני הרה"ג המפורסם בתורה וחסידות ויראת שמים וגביר עצום הר' יחיאל ז"ל שהיה רב בלי קבלת פרס בפאקשיוניצא, שיבא בנסיעתו הראשונה לעיר פאקשיוניצא - הסמוכה לגבול גאליציע, כי הם היו מהחסידים שלו, ומסתופפים בצילו תמיד, והם קיבלו על חשבונם ליתן מכיסם על כל הימים הנוראים קמה לאפות, וליתן לאכול לכל החסידים שיבאו להסתופף בצלו לפאקשיוניציע, וגם ליתן חנינם דגים על כל הימים הנוראים עבור הצטרכות בית הה"צ וכל החסידים, וכי האחים הנ"ל היה להם איזהו פאלווארקין, וגם קמה מרחיים של מים שלהם בעיר פאקשיוניצא, וגם היה להם דגים מבריכת מים שלהם, וגידול דגים גדולים שנקראים קארפין. ואז נאספו איזהו אלפים חסידים מכל קצווי פולין, לבוא להסתופף תחת צל אדמו"ר הה"צ שיצא חפשי ממאסרו בחו"ל בגאליציע המדינה. אחר כך שלחו אליו צירים מיוחדים כמה וכמה קהילות מפולין, וביקשו פניו, שיבא להתיישב בעירם, ובחר לו ק"ק קאזמיר אצל נהר ווייסיל פלך לובלין, ועל פורים קבע דירתו שם, ונהג נשיאתו ברמה, ונסעו אליו הרבה אלפים חסידים, ובתוכם רבנים מופלגים בתורה ויר"ש, ותלמידי חכמים וחסידים ואברכים יקרים עוסקים בתורה וחסידות, וגם בעלי בתים עם בקשות שונות, וכל קשה רוח ר"ל, ועל כל צרה שלא תבוא אצל מי שהיה, אפילו אצל חסידים המסתופפים תחת אדמו"ר אחרים, אף על פי כן כשהיה להם דבר נחוץ ועצה להתייעץ, או שאר דבר גדול, נסעו אליו, וכל עצתו היה כאשר ישאל איש בדרך אלקים, וכל דבריו לא ישיבו ריקם, וע"י תפילותיו נתרפאו כמה חולים מסוכנים ר"ל, וגם כמה משוגעים ר"ל נעשו בריאים ושלמים על ידי תפילתו וסגולות שנתן, ועל ידי קמיעות נפקדו הרבה עקרות, תקצר היריעה מספר כל הדברים הנפלאים אשר הראה בקדושתו וצדקתו ורוח קדשו.

## אמרות טהורות

**"ותשב באיתן קשתו וגו' ולקדקד נזיג אחיו"**  
העניין הוא דקשת רזא דיסוג אות ברית קודש, כי הקשת לאות ברית שלא יבא מבול לעולם על ידי שחיתות דרכם וכמ"ש את קשתי נתתי בענן והיתה לאות ברית וגו' וראייתה לזכור ברית עולם, ומרמז כאן אזהרה לתיקון היסוד, כי צריכים לעבוד עבודה קשה באיתן ובכל מאמצי כמו לתקן תיקון היסוד בחי' קשת, וצריך האדם לשים אל לבו היטב ולבלי לשכוח כי אפילו אצל יוסף הצדיק שהתגבר על יצרו והיה בבחינת צדיק יסוד עולם עם כל זה ויפזו זרעי ידיו, שעל ידי יה"ז מבין עשר אצבעות ידיו גרם שנהרגו עשרה הרוגי מלכות כידוע, על כך צריך כל אדם לעבוד בכל מאמצי כמו לתקן עון המר הזה, כי זה החטא גורם פגם לנשמתו, ומרומז מידי אביר יעקב, 'אביר יעקב' בגימטריה 'נשמה' ולכן צריך האדם לעשות משמרת למשמרת להיות משומרי הברית כראוי:

אכן מה יכול האדם בעצמו לעשות בזה, הלא היצר הרע מתגבר בזה מאוד וכל הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו, רק עיקר העצה לזה הוא התקשרות הצדיקים ועל ידי זה יוכל לתיקון הגמור, וזהו משם רעה אבן ישראל, היינו משום תיקון היסוד צריכים לבוא לרועה ישראל, להתקשרות הצדיקים שנקראו רועים, רועי ישראל שנקראו צאן קדשים כמו שכתוב ואתנה צאני צאן מרעיתי.

## היילוי

לאחר פטירת רבינו ללא ילדים מינו רוב חסידיו את אחיינו בן אחיו הרה"ק ר' משה יהודה לייב טברסקי זצ"ל למלא מקומו נולד בשנת תרל"ג בטולנה לרבי מנחם נחום מטריסק, ולחיה, בתו של רבי דוד מטולנה. הוא התיישב בחלם והקים שם את חצרו. חסידיו נאמדו באלפים. עשרות חסידים נמנו בין היישובים שלמדו בבית מדרשו ונתמכו על ידו. התפרסם בתפילותיו הנלהבות, והשקיע בהן יגיעה רבה ובפרט בתפילת מנחה של ערב שבת שארכה זמן רב. בהושענא רבה האריך בנענועיו במשך שעות רבות, וכן בהקפות בשמחת תורה רקד שעות רבות כשהוא כולו מכוסה בטלית וספר תורה קטן בידו, והוצרך להחליף כמה פעמים את כותנתו באמצע ההקפות. בשנותיו האחרונות היה רופא נוכח במשך זמן הקפות להשגיח עליו. נודע כפועל ישועות. היה אומר דברי תורה עם הרבה גימטריאות, ובשנתו היה חוזר על דברי תורה שאמר בטיש, והרבה פעמים היה מוסיף אז שמות וצירופים על דרך הקבלה, לפעמים אמר גם פרקי תהלים תוך שנתו. בשנותיו האחרונות עבר ניתוח, והרופאים הסירו ממנו את עור העיניים, ושמר את זה אצלו עם שיניו שנפלו וכמה מטבעות שמירה וציווה שיקברו אותם עמו. בשמחת תורה האחרון לחייו, בשנת תרצ"ז, שהה באטוואצק, ובהקפות התאמץ יותר מרגילותו, ומיד אחר יו"ט נסע לסוסנוביץ שם חלה. בקיץ נסע לקיילץ לציון דודו רבינו ר' מרכי מקוזמיר כמידי שנה, אך לא היה בכוחו ללכת לקברו מרוב חולשה, ונסע משם ברכבת לורשה לבקר אצל הרופאים. ברכבת מסר לאשתו קופסה סגורה, שם היה מונחים צוואות שכתב לאשתו ולכל אחד מצאצאיו בנפרד ולחסידיו ובקש שלא תפתח את הקופסה. נפטר בוורשא בכ' בתמוז, והחזירו אותו לקיילץ ונקבר ליד דודו רבינו רבי מרדכי מקוזמיר זצוקל"ה

## נפלאות ערותיו

עבודתו הקדושה הרקיעה שחקים, והחרידה מלאכי עליון, כפי שנתבטא לימים אביו הקדוש המגיד מטריסק. היה זה ביום הושענא רבה בעיצומם של ההקפות סביב הבימה, שנערכו על ידי רבינו בהתלהבות נוראה, סב המגיד לאחוריו וקרא לעבר בנו בהערצה גלויה: "מאטלע! הן מלאכים כבר הפחדת! את מי עוד ברצונך להפחיד?"  
הבטחתו המופלאה של המגיד הקדוש, בעת פרידתו האחרונה והמרטיטה מעם בנו, טרם גורש מבית אביו ומארצו, גם היא מביעה פלאים את יקר תהילתו בעיניו, וכה ברכו: השם יתברך היא עימך בכל מקום! הנני מבטיח לך כי בכל מקום בואך, יחרודו לקראתך ויקבלו אותך ביראת כבוד, ואף אם תהיה ביער, ירוצו אחריך עצי היער לשמוע לקולך! ועוד הבטיח המגיד: "כי כל מי שישתתף עימו, גם הוא יצליח". ברכה שנותנת פירותיה עד עצם היום הזה.



# סיפור לשבת

העניין כולו נשתכח מזיכרונו של הבן והוא לא נזכר בהתחייבותו והפרתה, גם לא בימים הבאים. לילה אחד, בחלוף זמן מה, הופיע האב בחלומו של הבן ובפיו טענה קשה: "מדוע עברת על התחייבותך לי ב'תקיעת כף' ולא דאגת כי אקבר בטליתיי?". פתאום הכה הזיכרון בראשו של הבן והוא הקיץ משנתו טרוד ומודאג. אלא שאת הנעשה - אין להשיב. גם בלילות הבאים הופיע האב בחלומו ובפיו אותה טענה מייסרת. פניו המוכיחות של אביו והטענה המוצדקת שטען נגדו, הפרו את שלווה רוחו של הבן.

כל ניסיונות ההצטדקות של הבן, כי היה טרוד ואנוס ביום הפטירה וההלוויה וכי "אונס רחמנא פטריה", לא הועילו לו. "התחייבת לי ב'תקיעת כף'", טען האב, עד כי האב יעץ לבנו להתיר את התקיעת כף בפני 'בית-דין מומחה'. "בוא עמי כעת לבית-דין ותקווה שהדיינים אכן יקבלו את טענותיך ויסקימו להתיר לך את התקיעת כף שנתת לי", אמר האב לבנו.

ואכן, זה מה שהיה, האב ובנו - עדיין בחלום, כמובן - הגיעו לפני בית-דין. כשנכנסו לחדר בית-הדין הבחין הבן בשני דיינים נשואי פנים הממתינים לכניסת חברם, הדיין השלישי. כעבור זמן מה הופיע הדיין והשלושה ביקשו לשמוע את טענות הצדדים. האב הציג לפניו את ההתחייבות המופרת של בנו ואילו הבן, מצידו, טען כי היה טרוד ואנוס.

בסוף דבר אכן קיבלו הדיינים את טענת הבן ופטרוהו מהתקיעת כף שנתן לאביו בטרם מותו.

קודם צאת הבן מלשכת בית-הדין, הושיטו לו הדיינים יד לשלום. אז אירע דבר-מה מוזר. כשלחץ הבן את ידי שני הדיינים שפגש תחילה, חש כי הם מעולם-האמת. לעומת זאת, כאשר לחץ את ידו של הדיין השלישי, הרגיש כאילו מדובר באדם חי. ברוב פליאתו התבונן הבן היטב בפניו של הדיין, חורת בזיכרונו את דמותו.

ואכן, מאותו לילה ואילך לא הופיע יותר האב בשנתו של הבן ולא ייסרו עוד על התחייבותו המופרת.

האב אמנם עזב את הבן לנפשו, אך לא זכרו של החלום האחרון, הדרמטי. פניו של הדיין השלישי כמו ניצבו כל העת לנגד עיניו, עד כי יום אחד גמר הבן אומר בנפשו לעשות הכול כדי למצוא אותו, כלומר את הדיין. כעבור ימים מספר נפרד מבני משפחתו ויצא למסע שאת מטרתו לא גילה להם.

הוא החל לנדוד ממקום למקום, משחר לפתחיהם של צדיקים, בתקווה לפגוש יום אחד את אותו דיין (שלישי). באחד הימים הגיע לבאהוש ברומניה. המתין כמו רבים להיכנס לבית רבנו יצחק, האדמו"ר הזקן מבאהוש זי"ע.

בבוא תורו נכנס פנימה ולמראה פני הצדיק כמעט נפל מתעלף. והצדיק הקדימו ואמר לו כהאי לישראל: "יודע הנני... אינך צריך לספר לי מאומה. דבר אחד אבקשך: אל תדבר על כך עם איש, שכן אם תפרסם זאת, חיי וחייך יהיו נתונים בסכנה". אז הרעף עליו רבנו ברכות ופטרו לשלום.

המום לחלוטין עזב הבן את חדר רבנו ויצא בדרכו חזרה לביתו. כמעט שנה תמימה עשה בדרכים, בחיפושיו אחר הדיין מהחלום. עתה דרשה ממנו רעייתו להסיר את מעטה המסתורין מעל מסעו. אולם הוא, מצווה ומוזהר על-ידי רבנו שלא לחשוף את פרטי הסיפור, נאלץ לדחות את בקשתה.

אבל כמה אפשר להעלים סוד כזה מהרעיה ובמיוחד כאשר היא איננה מרפה ופעם אחר פעם תובעת ממנו לגלות לה להיכן נעלם שנה שלמה.

יום אחד נשבר וסיפר לרעייתו על 'תקיעת הכף' שנתן לאביו ועל החלום ופשרו.

למרבה דאבון הלב, עוד באותה שנה (תרנ"ו) התבקש רבנו מבאהוש זי"ע לישיבה של מעלה. ובאותה שנה עצמה נפטר גם הבן, הלוא הוא חולם החלום ומגלה הסוד.

סיים ר' אברהם פסטינג, חתנו של ר' יוסף ברץ המנוח, את סיפורו ואמר:

"מזה אנו למדים עד כמה חמורה חובת הזהירות בכבוד המת... ומכיוון שלכתחילה רצוי לעטוף את הנפטר בטליתו דווקא וזהו כבודו, לא הסכמתי בשום אופן לוותר על כך ודרשתי במפגיע שכך ייעשה גם עם חותני המנוח".

מאת הרב זלמן רודרמן, מתוך הסדרה 'בין הדגים לזמירות', סיפורים לכל שבת וחג

# איריש ווארט

הרה"ק ר' יעקב ליב מטוריסק לאנדאן זצ"ל האט דערציילט, אז כאטש דער פעטער רבי מאטעלע קאזמירער האט אליינס נישט געהאט קיין קינדער, זענען אבער טויזענטער אידן געהאלפן געווארן ביי אים מיט קינדער, ווייל עס איז געווען ביי אים דער שליסל פון פקידת עקרות.

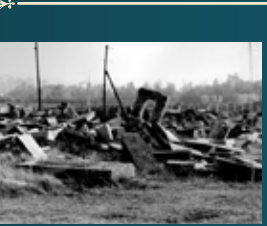
(מפי נכדו כ"ק הרה"צ ר' מנחם מענדל מתתיהו שליט"א מטוריסק לאנדאן)

## פניני פרשת השבוע

מאת המחנך ר' בעריש גוטשטיין

הצדיק רבי צבי הירש מרימנוב, כך מספרים. בעת שרבי צבי הירש שהיה בעיר ברודי, זוג צעיר נכנס אליו, הגבר הגיש לרבי "פדיון נפש" והתאונן כי הם כבר נשואים כעשר שנים, ועדיין לא נפקדו בילדים, הוא רוצה להתגרש מאשתו, כדי הנפסק בהלכה, אך היא מסרבת לקבל הגט, לכן הוא מבקש מהרבי כי יברך אותם בבן זכר, וכשהברכה תתקיים ישבו השלום לשכון במעונם, הביט הצדיק זמן מה בבני הזוג וכך אמר: את אשתך אינני יכול לברך במאום, אבל לך אני יברך שבקרוב תתפח כרסך, בתוך כך סילק הרבי בתנופה משולחנו את דמי "הפדיון" שהניח עליו הגבר, עד מהרה התברר כי המשכילים בברודי הם ששלחו את זוג הצעירים הללו, שכלל לא היו בעל ואשה - אל הרבי, ע"מ להתל בו ולשים ללעג ולקלס את החסידים ורבותיהם, כשנודע הדבר לחסידים, החליטו כמה מביניהם ללמד את האיש לקח, הם הפליאו בו את מכותיהם, עד כי בטנו אכן דאבה ותפתח. ועוד מספרים על מקרה הפוך שאירע ברימנוב עצמה: בחדר בו הוא קיבל אנשים שביקשו את עצתו וברכתו התנהל אז כספינה ללא משוטים, כי כבר למעלה משנה התאלמן הצדיק ובכל פינה בבית הרצפה רחוקה מלהיות נקיה, רבי צבי הירש ישב על כיסאו, עיניו נתונות בספר פתוח, והגבאי הכניס מדי פעם אנשים שביקשו לראות את פניו ולזכות בברכתו, כשנעשה חשך מעט הדליק הגבאי את הנרות בבשרת הנרות שהשלתלה מהתקרה, אשה נכנסה לחדר, הניחה את פתקה על השולחן בתוספת מטבעות הפדיון, ונסוגה לאחור ביראת כבוד, הצדיק קרא הפתקה פעם ועוד הפעם, השעין את ראשו על משענת הכיסא ושקע במחשבתו, לפתע פרצה האישה בכי, כבר לעלה משנה עברה שבעלה נפטר, ילדים לא נולדו להם והיא עתה לבד בביתה, בודדת, מבקשת היא מהרבי ברכה לזיווג הגון, הרבי שאל וחקר את האשה לשם אביה, מי היה בעלה, היכן התגוררו, לבסוף אמר לה הרבי: "יש לי בעבורך הצעת שידוך", האשה עמדה קפואה, אבל הרבי ר' צבי הירש שתק, והאשה הפרה את השקט המתוח בחדר, הייתי רוצה בעל טוב, הגון, תלמיד חכם, אשמח מאוד לשמוע מהרבי את מי הרבי מבקש לשדך לי, אחז הצדיק בזקנו ואמר: את עצמי, האשה הפילה את עיניה, אני בוודאי מסכימה אמרה, כעבור רגע הורה הרבי לגבאי לקרוא אל החדר כמה חסידים היושבים דרך קבע בבית המדרש, וכן עוגה ומשקה, הרבי הציע לאשה להתיישב, נכנסו החסידים פנימה, שמו לחיים, והרבי החל לספר, נותרתי יתום בגיל צעיר ודודי מסר אותי לחייט כדי שאשמח לו כעוזר, כנהוג אצל שוליות חייטים, בכל יום שישי הייתי השליח לעבור בין הבתים ולהביא את הבגדים המתוקנים לבעליהם, וכך היו משלמים את שכר העבודה של החייט, אבל במשפחה שהתגוררה ברחוב בית הכנסת שילמו מיד ועוד הוסיפו כמה פרוטות בעבורי, שכר הליכה, ביום שישי בצהריים, כבר היה הכל מוכן וערוך לכבוד שבת, הבית היה מצוחצח, מפה לבנה על השולחן, גם החלות, היין, הגביע לקידוש, והאבא, יהודי של צורה בבגדי שבת, ישב ליד השולחן וקרא בקול ערב פרשת השבוע, הרגשתי ריח השבת באוויר, ואז נשאתי בליבי תפילה תפילה חרישית: הלואי אזכה, כשאדם, להיות חתן בבית כזה, והנה נראה כי תפילתי נשמעה והתקבלה במרומים, אישה זו, היא אחת מבנות אותה משפחה, כך תברר לי מתשובותיה לשאלותיי, נראה כי מה' יצא הדבר, בה שנתה לחיים לסימן טוב ולמזל טוב, לא חלף זמן, והצדיק רבי צבי הירש עמד תחת החופה עם אותה אלמנה וקידש אותה כדת משה וישראל, וכך היה שבאה לקבל ברכה אחת ומצאה עצמה מתברכת בשבע ברכות.

## תמונת השבוע



בית החיים ההרוס בקיילץ לאחר המלחמה

את הבקבוקים מביאים לאחת מנקודות האיסוף: ירושלים-תל-אביב 21 מאחורי השער ביתר עלית-נרס 9/5 מאחורי הדלת

**בקבוק אוטיות!**

מכאן למנוח: אסוף בקבוקים, חתום ומוחזר

**אתם שותפים בספר תורה**

כל שותף יקבל בקבוקי ספר תורה עם נתינת תשלום בסוף השנה

לרפואת הילד חיים אריה ירימיהו בן אסתר בתוך שאר חולי ישראל

להצלחת ישראל אהרן בן גולדה ומשפחתו בכל העניינים

ניתן לשלוח תשובות רעיונות והערות למערכת באימייל: s0733678281@gmail.com